

**5. Regionalni studentski simpozij društvenih i
humanističkih znanosti**
*Znanstveni izazovi:
normativnost i relativnost /*

**5th Regional Student Symposium of
Humanities and Social Sciences**
*Scientific Challenges:
Normativity and Relativism*

**Knjižica sažetaka /
Book of Abstracts**

Jelena Mijić

Split, 11. – 13. listopada 2018.
Split, October 11 – 13, 2018.

Split, 2019.

Izdavač / Publisher

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
Poljička cesta 35, 21000 Split /
University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences
Poljička cesta 35, 21000 Split

Odgovorna urednica / Chief

izv. prof. dr. sc. Gloria Vickov, dekanica / prof. Gloria Vickov, the Dean

Glavna urednica / Editor-in-chief

Ana Ćurčić

Urednici / Editors

Petra Božanić
Marko Delić

Lektura / Language editing

Lucija Andreis
Petra Božanić
Victoria Vestić

Korektura / Proofreading

Petra Božanić
Ana Ćurčić

Slika na naslovnici / Cover Picture

Lucija Ečim

Dizajn ovitka / Book Cover Design

Adam Ćurčić
Mihaela Erceg

Grafička obrada / Layout

Stjepan Ocvirk

Tisak / Print

Redak d. o. o.

Naklada / Edition

120 primjeraka / 120 copies

Organizacijski odbor Simpozija / Organizing Committee of the Symposium

Ana Ćurčić (Predsjednica / Chair)

Petra Božanić

Marko Delić

Luka Donadini

Marina Meić

Milena Radović

Luka Ursić

Programski odbor Simpozija / Program Committee of the Symposium

Josip Guć (Predsjednik / Chair)

Anita Lunić

Valentina Perišić

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice u Splitu
pod brojem 170907048.

A CIP catalogue record for this book is available from the Split University
Library under the number 170907048.

ISBN: 978-953-352-034-6

Ovaj su simpozij organizirali Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Hrvatsko filozofsko društvo, Sveučilišna knjižnica u Splitu, Klub mladih Split te udruge iTheom i Imaginacija – splitsko društvo sociologa. Isti je financiran sredstvima Studentskoga zbora Sveučilišta u Splitu i sponzoriran od strane Grada Splita i Turističke zajednice grada Splita.

This symposium was organized by the Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, Croatian Philosophical Society, Split University Library, Youth Club Split and organizations iTheom and Imagination – Split Sociological Society. It was financed by the Student Union of the University in Split. Symposium was sponsored by the City of Split and Tourist Board of Split.

Sadržaj / Content

Uvodna riječ predsjednice Organizacijskoga odbora / Foreword by the Chair of the Organizing Committee	7
Program simpozija / Program of the Symposium	11
Sažetci pozvanih izlaganja / Abstracts of Keynote Lectures	17
Sažetci studentskih izlaganja / Abstracts of Student Lectures	25
Kontakti / Contact List	69

Uvodna riječ predsjednice Organizacijskoga odbora

Regionalni studentski simpozij djeluje od 2014. godine kada je, inicijativom nekolicine studenata te uz svesrdnu potporu Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i Hrvatskoga filozofskog društva, održano prvo izdanje pod naslovom *Kritičko mišljenje*. S obzirom na uspješnost projekta koji uključuje renomirane plenarne izlagače iz regije i veliki odaziv studenata, svake godine bilježili smo sve veći uspjeh. Tako smo 2015. godine održali drugo izdanje *Humanizam u doba neoliberalnog kapitalizma*, 2016. *Sloboda identiteta: identitet slobode* te 2017. *Ideje kao društvena revolucija*.

Svjesni položaja humanističkih i društvenih znanosti, ali i onih prirodnih, ove godine odlučili smo se za tematiku *Znanstveni izazovi: normativnost i relativnost*. Postmodernističko shvaćanje svijeta rezultiralo je pluralizmom mišljenja koje se vjerno reflektiralo na znanstvene teorije i prakse. Ponukani ekstremima poput dogmatičkoga normativizma i konstantnoga relativizma, ali i zbunjenošću pojedinca unutar mora oprečnih i/ili sličnih teorija, cilj nam je potaknuti studente na razmišljanje i kritičko promišljanje o znanosti. Kategorički odbijamo promicati iracionalne tendencije negiranja znanosti, već prije svega želimo potaknuti studentsku reevaluaciju znanosti kako bismo došli do što pouzdanijih i vjernijih temelja koji bi što bolje odgovarali potrebama današnjega društva.

Uz veliki trud i želju Programskog i Organizacijskog odbora da Simpozij iz godine u godinu učine što uspješnijim, iznimno smo zahvalni upravi Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i ostalim organizatorima kojih je svake godine sve više. Ovim putem posebno bismo se zahvalili dekanici dr. sc. Gloriji Vickov, izv. prof. na svesrdnoj potpori i prodekanu dr. sc. Darku Hrenu, doc. koji je uvijek bio tu za svaki naš upit. Vizualnog identiteta Simpozija ne bi bilo bez studentice Filozofskog fakulteta u Splitu Lucije Ečim i studenta Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu Ivana Jerončića Grbe, stoga im se ovim putem iskreno zahvaljujemo. Velika hvala za lekturu na hrvatskome i engleskome jeziku za koju su bile zadužene članice udruge iTheom Lucija Andreis, Petra Božanić i Victoria Vestić. Isto tako, našem Programskome i Organizacijskome odboru koji je uložio znatan napor za ostvarenje ovog Simpozija. Posebna zahvala Sveučilištu u Splitu i Studentskome zboru Sveučilišta u Splitu koji je prepoznao važnost ovoga

projekta i pružio financijsku potporu Simpoziju, kao i našim sponzorima Gradu Splitu i Turističkoj zajednici grada Splita.

Vjerujemo da će održavanje tradicije Regionalnoga studentskog simpozija pridonijeti poticanju međustudentske suradnje i razvijanju kritičkog mišljenja, interdisciplinarnosti te promociji društveno-humanističkih znanosti i znanosti uopće, kao i aktivnome sudjelovanju studenata u promišljanju i rješavanju problema na razini čitave zajednice u kontekstu znanstveno-istraživačke djelatnosti.

Ana Ćurčić

Foreword by the Chair of the Organizing Committee

The Symposium has been organized annually since 2014, when, thanks to the initiative of a few students, the support of the Faculty and the Croatian Philosophical Society, the first edition took place, dealing with the topic *Critical Thinking*. Renowned keynote speakers and many visiting students contributed to the initial success of the Symposium, followed by three more editions: *Humanism at the Age of Neoliberal Capitalism* (2015), *Freedom of Identity, Identity of Freedom* (2016) and *Ideas as Social Revolution* (2017).

Aware of the position of the humanities and the social sciences (but also that of the natural sciences), this year we decided on the topic *Scientific Challenges: Normativity and Relativism*. The postmodern understanding of the world resulted in a plurality of opinions, also reflected in scientific theory and practice. Prompted by extremes, such as dogmatic normativity and constant relativism, as well as the confusion one experiences faced with a variety of opposing and/or similar theories, our goal was to motivate students to think about, discuss and critically analyze science. We categorically refuse to promote irrational tendencies to deny science, and strive to promote students' re-evaluation of science in order to reach a more reliable and truthful foundation that would fit the needs of modern-day society.

With great effort and the desire of the program and organizing committee to make the Symposium more successful, we are extremely grateful to the administration of the Faculty of Humanities and Social Sciences in Split and other organizers. We would especially like to thank the Dean of the Faculty of Humanities and Social Science in Split, Assoc. Prof., Gloria Vickov, PhD, for her support, and to Assist. Prof., Darko Hren, PhD, who was always there for all of our questions. We owe the visual identity of the Symposium to Lucija Ečim, a student at the Faculty of Humanities and Social Sciences, and to Ivan Jerončić Grba, a student at the Split Art Academy, so we sincerely thank them. Lucija Andreis, Petra Božanić and Victoria Vestić, members of the iTheom association, were in charge of language editing and proofreading in Croatian and English, so we would like to thank them, too. Likewise, we give thanks to our Programming and Organizing Committee, which has put considerable effort in organizing

this Symposium. Special thanks to the University of Split and the Student Union of the University of Split, who recognized the importance of this project and which provided financial support to the Symposium, as well as our sponsors: the City of Split and the Split Tourist Association.

We believe that the tradition of the Regional Student Symposium will contribute to the encouragement of intercultural cooperation, the development of critical thinking, interdisciplinarity and promotion of science, as well as develop active student participation – all in order to better solve problems across the community in the context of scientific research.

Ana Ćurčić

*Program simpozija /
Program of the
Symposium*

Četvrtak, 11. listopada / Thursday, 11th October

9:00–9:45 *Otvaranje simpozija i pozdravne riječi /
Opening ceremony*

Ana Ćurčić, predsjednica Organizacijskog odbora Simpozija / Chair of Organizing Committee of the Symposium

Josip Guć, voditelj Splitskog filozofskog kruga / Head of the Split Philosophical Circle

Gordan Matas, prodekan za znanost i međunarodnu suradnju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu / Vice-Dean for Science and International Cooperation at Faculty of Humanities and Social Sciences Split

9:45–10:00 *Pauza / Coffee break*

Plenarno izlaganje / Keynote Lecture

10:00–11:00 **Franjo Sokolić** (Split): Relativism of Physical Theories / Relativizam fizikalnih teorija

10:45–11:00 *Pauza / Coffee break*

11:00–11:30 **Milena Radović** (Split): Branching and Diverging Worlds / Granajući i razilazeći svjetovi

11:30–12:00 **Nenad Filipović** (Beograd): Fundamental Physics and Special Sciences / Fundamentalna fizika i posebne znanosti

12:00–12:30 **Terezija Berlančić, Dorotea Markasović, Luka Tomas, Stanislav Toni Vuković** (Osijek): Differences in Theoretical and Practical Application of Scientific Theories in Social and Natural Sciences / Razlike u teorijskoj i praktičnoj primjeni znanstvenih teorija u društveno-humanističkim i prirodnim znanostima

12:30–14:30 *Pauza za ručak / Lunch break*

- 14:30–15:00 **Aleksandar Prica** (Beograd): Unutarnja i vanjska povijest znanosti / Internal and External History of Science
- 15:00–15:30 **Matija Škrlec** (Rijeka): Nesumjerljivost / Incommensurability
- 15:30–15:45 *Pauza / Coffee break*
- 15:45–16:15 **Ivan Kokeza** (Zagreb): Julije Klović u publikacijama Ivana Kukuljevića Sakcinskog: metodologija istraživanja povijesti umjetnosti u drugoj polovini 19. stoljeća / Julije Klović in the Publications of Ivan Kukuljević Sakcinski: Methodology of Research of the History of Art in the Second Half of the 19th Century
- 16:15–16:45 **Tamara Plečaš** (Beograd): Epiktet: filozofija obrazovanja kao oblik terapije / Epictetus: The Philosophy of Education as a Form of Therapy
- 16:45–17:15 **Ivan Beroš** (Mostar): Analiza normativne teorije odgoja i obrazovanja u postmodernom društvu kroz prizmu Cjelovite kurikularne reforme / An Analysis of Normative Theory of Education in the Postmodern Society Through the Prism of Comprehensive Curricular Reform

Petak, 12. listopada / Friday, 12th October

Plenarno izlaganje / Keynote Lecture

- 9:00–10:00 **Biljana Radovanović** (Niš): Odnos lingvističkog i epistemološkog relativizma / On the Relation Between Linguistic and Epistemological Relativities
- 10:00–10:15 *Pauza / Coffee break*
- 10:15–10:45 **Jelena Mijić** (Beograd): Experimental Philosophy vs. Standard Philosophical Procedure in Analytic Episte-

mology / Eksperimentalna filozofija vs. standardna filozofska praksa u analitičkoj epistemologiji

- 10:45–11:15 **Jelena Pavličić** (Beograd): Why Should We Not Confound Relativism and Contextualism in Epistemology? / Zašto ne bismo trebali poistovjetiti relativizam i kontekstualizam u epistemologiji?
- 11:15–11:45 **Filippo Batisti** (Venecija): Between Universalism and Perspectivism Lies Relativity – the Whorfian Middle Ground / Između univerzalizma i perspektivizma leži relativnost – Whorfov kompromis
- 11:45–12:00 *Pauza / Coffee break*
- 12:00–12:30 **Petra Božanić** (Split): Hrvatski standardni jezik između teorije i prakse / Croatian Standard Language between Theory and Practice
- 12:30–13:00 **Ana Čurčić** (Split): Odnos logike i govornih činova / On the Relation Between Logic and Speech Acts
- 13:00–15:00 *Pauza za ručak / Lunch break*
- 15:00–15:30 **Karlo Mikić** (Zagreb): Normativnost ili deskriptivnost logike: je li logika za dobro mišljenje (*reasoning*) konstitutivna, regulativna ili relevantna na neki drugi način? / Normativity or Descriptiveness of Logic: Is Logic for Reasoning Constituent, Regulatory or Relevant in Some Other Way?
- 15:30–16:00 **Marta Matković** (Zagreb): Protiv moralnog relativizma / Against Moral Relativism
- 16:00–16:15 *Pauza / Coffee break*
- 16:15–16:45 **Karol Pavlovkin** (Banská Bystrica): On the Question of the Relationship Between Intellectual and Moral Virtues of Aristotle and Thomas Aquinas / Odnos intelektualnih i moralnih vrlina u teorijama Aristotela i Tome Akvinskog

16:45–17:15 **David Menčik** (Beograd): Science and Ethics in Climate Change Issues – What Is Climate Change, Why and How to Prevent It? / Znanost i etika u problemu klimatskih promjena – što su klimatske promjene, zašto i kako ih spriječiti?

Subota, 13. listopada / Saturday, 13th October

Plenarno predavanje / Keynote Lecture

9:00–10:00 **Ivan Buljan** (Split): Integritet u modernim istraživanjima / Integrity in Modern Research

10:00–10:15 *Pauza / Coffee break*

10:15–10:45 **Milica Smajević** (Beograd): Utjecaj društvenih čimbenika na promjenu shvaćanja moralnosti u modernoj filozofiji / The Influence of Social Factors on Changing the Concept of Morality in Modern Philosophy

10:45–11:15 **Ivan Nišavić** (Beograd): Odnos etike i nauke kod Epikura / The Relation Between Ethics and Science in Epicurus

11:15–11:45 **Ivana Jerolimov** (Rijeka): Znanost i vrijednosti / Science and Values

11:45–12:15 *Završne riječi / Closing ceremony*

12:30–14:30 *Ručak / Lunch*

14:30 *Druženje nakon Simpozija / Conference social*

Sažetci pozvanih izlaganja / Abstracts of Keynote Lectures

the one hand and environmental ethics on the other. When Charles Keeling proved that human factor is the reason of this particular climate change he did it based on the scientific evidence of the facts. However the scientific knowledge of the facts proves not sufficient because it doesn't ask the question of the most philosophical and practical nature, namely, why should we prevent the climate changes? It is impossible to give a single monistic answer to this question because the question of the climate changes doesn't exist in a vacuum of the philosophical investigation but answers a question of the most importance for the today's world. The difference of the answer to the given question is what makes a difference between anthropocentric environmentalism of William Baxter and non-anthropocentric environmentalism which is considered today as better established position. In the essay it will be shown what are the main differences between the two positions of environmentalism, what are their perks and what are their flaws. For the conclusion there will be given an overview of the plurality of the answers to the one of the most important questions of the today's world, how are we able to save our environment.

Keywords: *human factor, the greenhouse effect, responsibility, skepticism, technology*

Jelena Mijić

*Studentica poslijediplomskoga studija filozofije
Filozofski fakultet Sveučilišta u Beogradu*

EKSPERIMENTALNA FILOZOFIJA VS. STANDARDNA FILOZOFSKA PRAKSA U ANALITIČKOJ EPISTEMOLOGIJI

Rad se bavi suvremenim filozofskim pokretom: eksperimentalnom filozofijom i njegovim implikacijama za meta-epistemološko pitanje zadatka epistemologije i načine na koji se epistemološki projekt može najuspješnije odvijati. Temi ćemo pristupiti tako što ćemo kritičku analizu vršiti u kontekstu rasprave o ulozi intuicija kao centralnog pojma metode misaonog eksperimenta karakterističnog za analitičku filozofiju. Okosnicu rada činit će poznata *getijeovska intuicija* koju »standardna epistemološka praksa« prepoznaje kao svjedočanstvo za ili protiv koje teorije o prirodi znanja. Međutim, pokazuje se da filozofi naklonjeni »standardnoj praksi« ne uspijevaju obraniti je pružajući zadovoljavajući odgovor na pitanje prirode intuicija. S druge strane, angažirajući metode društvenih znanosti, eksperimentalni filozofi ukazuju da intuicije ispitanika upoznatih s misaonim eksperimentima variraju uslijed ekonomskih, rodnih i drugih faktora, dovodeći tako u pitanje legitimnost tradicionalne filozofske metodologije. Zaključak o pogrješivosti oba pristupa bit će izveden na osnovu razmatranja kritika koje se upućuju predstavljenim stajalištima, a koje su temeljene na revidiranju uloge i vrijednosti filozofskih intuicija za filozofsku metodologiju.

Ključne riječi: *eksperimentalna filozofija, analitička epistemologija, intuicija, misaoni eksperiment*

Jelena Mijić

*Post-graduate student of Philosophy
Faculty of Philosophy, University of Belgrade*

EXPERIMENTAL PHILOSOPHY VS. STANDARD PHILOSOPHICAL PROCEDURE IN ANALYTIC EPISTEMOLOGY

This paper deals with a contemporary philosophical movement, experimental philosophy, and its implications for the meta-epistemological issue of the aim of epistemology and the way in which the epistemological project can be most successful. This issue will be explored by a critical analysis of the role of intuition as the central concept of the thought experiment method, characteristic of analytical philosophy. The central argument of the work will be the familiar *Gettier intuition* which is recognized as evidence for or against a theory of the nature of knowledge by »standard epistemological procedure«. However, it seems that philosophers who favor the »standard procedure« fail to defend it, unable to provide a satisfactory answer to the question of the nature of intuition. In contrast, by employing methods of social sciences, experimental philosophers point out that the intuitions of respondents familiar with thought experiments vary due to economic, gender, and other factors, thus challenging the legitimacy of traditional philosophical methodology. The conclusion on the failure of both approaches will be derived from the consideration of the critique of presented approaches, which are based on the revision of the role and value of philosophical intuitions for the philosophical methodology.

Keywords: *experimental philosophy, analytic epistemology, intuition, thought experiment*

Karlo Mikić

*Student diplomskoga studija filozofije
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

NORMATIVNOST ILI DESKRIPTIVNOST LOGIKE: JE LI LOGIKA ZA DOBRO MIŠLJENJE (REASONING)

KONSTITUTIVNA, REGULATIVNA ILI RELEVANTNA NA NEKI DRUGI NAČIN?

Izlaganje se bavi razmatranjem Fregeove kvalifikacije logike kao normativne discipline, nasuprot opuštenijoj karakterizaciji kao jednog ili više različitih deskriptivnih formalnih sustava, koji zatvoreni pod vlastitim pravilima, polučuju općeniti relativizam pojma valjanost zaključka.

Početak ćemo s ekspozicijom teze Gilberta Harmana u knjizi *Change in View*, kojom Harman zastupa odvojenost načela deduktivnog zaključivanja, to jest logike, od načela koji reguliraju promjenu u vjerovanjima, čime započinje raspravu o statusu logike kao normativne ili deskriptivne discipline i traženje povezujućih principa između vjerovanja i neformalnog rezoniranja s jedne strane te formalnih derivacija s druge. Zatim ćemo prijeći na odgovore Hartryja Fielda kroz zastupanje ideje o valjanosti kao normativnom konceptu (umjesto valjanosti kao zaštite istinitosti u modelima) i Petera Milnea u obliku inzistiranja na normativnom aspektu obaveze koju nameće davanje tvrdnji. Njihovim prijedlozima suprotstaviti ćemo gledište Johna MacFarlanea, prema kojemu još uvijek nije položen teorijski račun nužnih i dovoljnih uvjeta za etabliranje jake (to jest jedine zanimljive) tvrdnje o normativnosti logike. Ocrtanu diskusiju popratit ćemo određenim Wittgensteinovim primjedbama o logici, normativnosti, konvencijama i slijeđenju pravila te općenitim razmatranjem kompetitivnog statusa rival-skih logičkih teorija iz monističke i različitih, ali legitimnih koncepcija logičkog slijeda iz pluralističke perspektive, u čemu ćemo se osloniti na rad Susan Haack.

Za kraj ćemo sagledati prijedlog B. H. Slatera, o shvaćanju logike kao etičke discipline, što ćemo iskoristiti kao temelj za *reductio* argument dajući ukratko reduktivnu analizu arbitrarne normativne etičke tvrdnje na deskriptivnu kondicionalnu tvrdnju o uvjetovanosti predmeta određene volicije nekim njenim pretpostavljenim preduvjetom. Zaključno, pokušat